

OPDRACHTEN

GEMEENSCHAPPELIJK DOEL

Het oudste cultuurlandschap van Noordwest-Europa zichtbaar maken, waarbij boer en natuur een volwaardige, toekomstbestendige plek hebben.

1. ERFGOED ALS ENSEMBLES

Ontwerp concrete richtlijnen om de samenhang van het bebouwd en onbebouwd erfgoed te beschermen, herstellen en versterken, waarbij het wel een levend landschap blijft.

In het Reitdiepgebied wordt de samenhang tussen de verschillende vormen van erfgoed - kerk, wierde, greppel, micro-reliëf, specifieke beplanting - gewaardeerd. Door de beperkte bescherming van het onbebouwde erfgoed en door grootschalige ingrepen als 380kv-masten, nieuwe rondwegen, grotere stallen, dreigt de samenhang verloren te gaan. Ook het onderscheid tussen de oorspronkelijke verschillen in het Reitdiepgebied dreigt door standaardisering van de landbouw, woningbouw en ruimtelijke ordening te vervagen. Breng de verschillende ensembles van Reitdiepgebied in beeld, en maak bewoners, gebruikers en planners hiervan bewust, zodat het gebiedseigen karakter in nieuwe plannen een plek krijgt.

2. BODEM EN WATER ZIJN LEIDEND

Maak inzichtelijk hoe het bodem- watersysteem toekomstbestendig ingezet, hersteld & verbeterd kan worden voor een gezond landschap en maak gebiedsspecifieke regels waar je aan 'moet' houden.

Klimaatverandering geeft vaker periodes van extremen, met natte en droge periodes. Daarnaast zorgen bodemdaling, als gevolg van inklinking en gaswinning, en zeespiegelsijting voor meer wateroverlast en verzilting. Om dat beter op te kunnen vangen, zullen we anders met bodem en water moeten omgaan. Gelukkig heeft het gebied daar veel mogelijkheden voor. De variatie aan bodems kan voor meer worden gebruikt dan enkel intensief beheerd grasland. De sloten en maren kunnen meer doen dan het water zo snel mogelijk naar zee brengen. Onderzoek hoe de bodem op een diverse manier kan worden gebruikt, lokale hoogte verschillen en micro reliëf beter benut kan worden en hoe het fijnmazige slotensysteem (greppel, sloot, boezemwater) nieuwe functies kan vervullen, zoals waterberging, natuur, recreatie, bescherming van de funderingen van woningen en verbetering van waterbeschikbaarheid en -kwaliteit.

3. STERKE VERBINDINGEN EN HOOGWAARDIGE PLEKKEN VOOR IN-HEEMSE BIODIVERSITEIT

Laat zien hoe de omstandigheden voor de uitwisseling van inheemse planten en dieren tussen het Wad en de Stad verbeterd kan worden, tot in de haarvaten van het bebouwde en onbebouwde Reitdiepgebied.

Breng de mogelijkheden in kaart voor een betere ecologische verbinding met de kraamkamers van het Wad en de kleine natuurrestaten rondom de stad, zodat deze verbonden worden met het Reitdiepgebied. Kom met voorstellen waarmee een samenhangend fijnmazig ecologisch netwerk gecreëerd kan worden in het gebied tot in de haarvaten van het landschap (zoals bermen, sloten, en perceelranden) en die aansluiten op bestaande plekken met een hoge biodiversiteit (in de percelen, erven, natuurrestaten, tuinen). Zoek hierin de samenwerking met zowel boeren als gemeente en provincie. Op deze manier kan het verlies aan biodiversiteit worden hersteld en de veerkracht van het gebied worden versterkt.

4. GEBIEDSSPECIFIEK LANDBOUWSYSTEEM

Onderzoek met alle belanghebbenden, landbouwers en andere landgebruikers, hoe een duurzame samenwerking met inheemse planten, dieren en erfgoed verder geïntegreerd kan worden.

Voor het behoud en de versterking van landbouw, natuur en erfgoed zijn langdurige samenwerkingen nodig om het landgebruik veerkrachtig en toekomstbestendig te maken. Dit vraagt om nieuwe vormen van landgebruik, zoals bloemrijke bermen en dijken of het heruitvinden van greppels. Anderzijds vereist dit een herziening van het verdienmodel, waarbij de focus ligt op de duurzame investering van het landelijkgebied op langer termijn in plaats van de subsidies die voor de korte termijn uitgegeven worden. Hier spelen maatschappelijke belangen een rol, waarin aansluiting gezocht kan worden die de agrarische sector overstijgt. Ontwikkel voorstellen op basis van voorbeelden uit andere gebieden en sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande initiatieven, zoals de gebiedsofferte van Boeren natuur.

5. BELEVEN EN DOORWADEN VAN WAD TOT STAD

Maak concreet wat nodig is om de beleving in het gebied te versterken door het netwerk en de vorm van paden, waterwegen en plekken te verbeteren, voortbouwend op het erfgoed, verbonden met het achterland en in samenwerking met landeigenaren.

Een fijnmazig netwerk van routes maakt het landschap beter toegankelijk en beleefbaar, verhoogt de waardering. Enerzijds verbindt het verschillende bestemmingen in het gebied met elkaar en anderzijds zorgt het voor betere verbinding met de omgeving. Nieuwe langzaamverkeerroutes (via verharde, onverharde of ongebaande paden) helpen de stad, dorpen en het achterland met elkaar te verbinden, wat de sociale cohesie en de recreatieve structuur van het gebied versterkt. Eventuele extra paden vragen om zorgvuldigheid in relatie tot natuur, landbouw en erfgoed. Historische structuren zoals kerkenpaden, schouwpaden, waterwegen en dijken vormen logische structuren om op voort te bouwen. Versterk niet alleen de beleving met paden maar versterk deze ook actief met rustpunten, locatie-aanduidingen en educatie. Hiermee kan de beleving van het landschap vergroot worden.

6. STILTE EN DONKERTE

Doe voorstellen om stilte en donkerte te bewaken, beschermen, herstellen en beleefbaar te maken en denk na over hoe de bewustwording hiervan kan groeien.

We dragen allemaal bij aan de toename van geluid en licht in het gebied, bijvoorbeeld door de aanschaf van een warmtepomp of de aanleg van nieuwe straat- of erfverlichting. De toename van licht en geluid zorgt voor overlast bij mens en dier. Onderzoek hoe je met ruimtelijke aanpassingen deze verstoringen in het landschap kunt reduceren, bijvoorbeeld door het dempen van lampen of door stilte- of donkerte-zones en de bewustwording kunt vergroten. Dark Sky Park Lauwersmeer geeft hiervoor mooie kaders die ook voor het Reitdiepgebied van nut kunnen zijn.

7. GEBIEDSCOALITIES

Stel de landschapsvisie zo op dat bewoners, gebruikers en grondeigenaren (zoals boeren, waterschappen, natuurbeheerders) van het gebied zelf kunnen samenwerken aan de ontwikkeling van het Reitdiepgebied.

Inwoners uit het gebied zijn erg gesteld op het landschap. Het beheer en onderhoud van het gebied ligt vaak bij de boer en dat is door de historische verkaveling een taak op zich, terwijl de baten van dit onderhoud een maatschappelijk belang kent. Om van het gebied te blijven genieten en het te versterken voor beleving en natuur, kan door middel van coalities tussen boeren, bewoners, gebruikers en andere grondeigenaren stappen worden gezet in de ontwikkeling van het landschap. Een gedeeld eigenaarschap van de landschapsvisie onder bewoners is daarbij essentieel. Ontwikkel aanknopingspunten om de krachten in het gebied te bundelen tussen de verschillende belanghebbenden. Mogelijkheden voor vergoedingen kunnen hierdoor eenvoudiger worden aangevraagd, met samenwerking wordt de sociale cohesie versterkt en de autonomie van het gebied vergroot.

8. VERBINDEN MET DE REGIO

Zoek de wisselwerking tussen en met doelen, programma's en middelen van overheden om de ontwikkeling van het gebied mogelijk te maken.

Sommige opgaven overstijgen het gebied. In deze gevallen is aansluiting nodig bij overheden, of coalities uit andere gebieden. Door de landschapsvisie kenbaar te maken en de wisselwerking te zoeken met de doelen van organisaties, gemeenten, waterschappen en nationale programma's, kunnen er mogelijkheden gezocht worden om elkaar te ondersteunen. Hiermee kunnen niet alleen bewoners, maar ook de overheid bijdragen aan de uitvoering van plannen uit de landschapsvisie. De verankering van de landschapsvisie bij gebiedspartijen helpt om de visie te verspreiden en te waarborgen op lange termijn.

9. IEDEREEN TELT

Geef handvaten voor bewoners om een concrete bijdrage te kunnen leveren aan de uitvoering van de landschapsvisie.

Niet iedereen is een groot landbezitter. Toch kan iedereen bijdragen aan het grotere geheel. Voor sommige mensen kan dit zijn door vrijwilligerswerk bij lokale voorzieningen, voor een ander is dit door een financiële bijdrage of door tijd te stoppen in het beheren van paden of akkers. Iedereen is een beetje verantwoordelijk voor het geheel, maar soms is het zoeken wat je als individu kan doen. Door helder te maken hoe inwoners kunnen meedoen, groeien kleine inspanningen uit tot een grote beweging. Een centraal clubhuis kan dienen als ontmoetingsplek om samen het gebied te ontwikkelen en de voortgang te waarborgen.